

Chambre des représentants de Belgique

21 décembre 2021

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code de droit économique
en ce qui concerne les contrats d'agence
commerciale en vue de prémunir
les agents commerciaux contre
l'augmentation unilatérale des frais ou
leur imposition par le commettant**

**Proposition de loi modifiant le Code
de droit économique en vue de protéger les agents
contre les augmentations unilatérales des frais par
le commettant**

RAPPORT DE LA PREMIÈRE LECTURE

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'ÉCONOMIE,
DE LA PROTECTION DES CONSOMMATEURS
ET DE L'AGENDA NUMÉRIQUE
PAR
M. Dieter VANBESIEN

SOMMAIRE

Pages

I. Procédure	3
II. Discussion générale	3
III. Discussion des articles et votes	6

Voir:

Doc 55 2109/ (2021/2022):

- 001: Proposition de loi de Mme Kathleen Verhelst.
- 002: Avis du Conseil d'État.
- 003: Amendements.

Voir aussi:

- 005: Articles adoptés en première lecture.

Doc 55 2153/ (2021/2022):

- 001: Proposition de loi par Mme Katrien Houtmeyers et consorts.
- 002: Avis du Conseil d'État.
- 003: Amendements.

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

21 december 2021

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Wetboek
van economisch recht inzake
de handelsagentuurovereenkomsten
houdende de bescherming van
handelsagenten tegen de eenzijdige verhoging
of oplegging van de kosten door de principaal**

**Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek
van economisch recht, teneinde agenten te
beschermen tegen eenzijdige kostenverhogingen
door de principaal**

VERSLAG VAN DE EERSTE LEZING

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR ECONOMIE,
CONSUMENTENBESCHERMING
EN DIGITALE AGENDA
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Dieter VANBESIEN**

INHOUD

Blz.

I. Procedure	3
II. Algemene bespreking	3
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	6

Zie:

Doc 55 2109/ (2021/2022):

- 001: Wetsvoorstel van mevrouw Kathleen Verhelst.
- 002: Advies van de Raad van State.
- 003: Amendementen.

Zie ook:

- 005: Artikelen aangenomen in eerste lezing.

Doc 55 2153/ (2021/2022):

- 001: Wetsvoorstel van mevrouw Katrien Houtmeyer.
- 002: Advies van de Raad van State.
- 003: Amendementen.

06040

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Président/Voorzitter: Stefaan Van Hecke

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Michael Freilich, Katrien Houtmeyers, Anneleen Van Bossuyt
Ecolo-Groen	N ., Stefaan Van Hecke, Dieter Vanbesien, Albert Vicaire
PS	Christophe Lacroix, Leslie Leoni, Patrick Prévot
VB	Erik Gilissen, Reccino Van Lommel
MR	Denis Ducarme, Florence Reuter
CD&V	Leen Dierick
PVDA-PTB	Roberto D'Amico
Open Vld	Kathleen Verhelst
Vooruit	Melissa Depraetere

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Peter De Roover, Joy Donné, Frieda Gijbels, Wouter Raskin
Laurence Hennuy, Eva Platteau, Olivier Vajda, Gilles Vanden Burre
Malik Ben Achour, Chanelle Bonaventure, Ahmed Laaouej, Philippe Tison
Katleen Bury, Wouter Vermeersch, Hans Verreyt
Nathalie Gilson, Kattrin Jadin, Benoît Piedboeuf
Koen Geens, Jef Van den Bergh
Maria Vindevoghel, Thierry Warmoes
Robby De Caluwé, Christian Leysen
Anja Vanrobaeys, Kris Verduyck

C. — Membres sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigde leden:

cdH	Maxime Prévot
DéFI	Sophie Rohonyi

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
cdH	: centre démocrate Humaniste
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurd papier)

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ces propositions de loi jointes au cours de ses réunions des 29 septembre, 6 octobre et 15 décembre 2021.

I. — PROCÉDURE

Au cours de la réunion du 29 septembre 2021, *Mmes Kathleen Verhelst (Open Vld) et Katrien Houtmeyers (N-VA)* ont donné lecture des développements de leurs propositions de loi respectives DOC 55 2109/001 et DOC 55 2153/001.

Au cours de la même réunion, la commission a décidé de joindre les deux propositions de loi. Elle a ensuite décidé à l'unanimité de demander à la présidente de la Chambre de soumettre les propositions de loi jointes pour avis au Conseil d'État, en application de l'article 98 du Règlement de la Chambre. Le Conseil d'État a rendu ces avis le 9 novembre 2021 (DOC 55 2109/002 et DOC 55 2153/002).

Au cours de la réunion du 6 octobre 2021, la commission a décidé, en application de l'article 28.1 du Règlement de la Chambre, de recueillir l'avis écrit sur les deux propositions de loi du vice-premier ministre et ministre de l'Économie et du Travail, du ministre des Classes moyennes, des Indépendants, des PME et de l'Agriculture, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique, du SPF Économie, du Conseil supérieur des indépendants et des PME (CSIPME), d'Assuralia, de BZB-Fedafin, de Febelfin, de l'UNIZO et de l'UCM. Au cours de la réunion du 15 décembre 2021, la commission a décidé de retenir la proposition DOC 55 2109/001 comme base de la discussion.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Kathleen Verhelst (Open Vld) fait remarquer que, contrairement à ce qui est le cas pour la protection réglementée contre une modification unilatérale des commissions, le livre X du Code de droit économique (CDE) ne prévoit pas, en matière de contrats d'agence commerciale, une protection contre l'augmentation unilatérale des frais ni contre leur imposition par le commettant. Il est vrai que depuis quelques années, dans le secteur financier, il n'est pas rare que des commettants utilisent la possibilité d'augmenter les frais de manière unilatérale. À l'heure actuelle, les agents commerciaux sont impuissants face à ces augmentations. Étant donné qu'ils sont obligés de travailler de manière exclusive

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft deze samengevoegde wetsvoorstellen besproken tijdens haar vergaderingen van 29 september, 6 oktober en 15 december 2021.

I. — PROCEDURE

Tijdens de vergadering van 29 september 2021 hebben de dames *Kathleen Verhelst (Open Vld)* en *Katrien Houtmeyers (N-VA)* lezing gegeven van de schriftelijke toelichting bij hun respectieve wetsvoorstellen DOC 55 2109/001 en DOC 55 2153/001.

Tijdens diezelfde vergadering heeft de commissie beslist beide wetsvoorstellen te koppelen. Zij heeft voorts eenparig beslist om de Kamervoorzitster te verzoeken de gevoegde wetsvoorstellen voor advies voor te leggen aan de Raad van State, met toepassing van artikel 98 van het Kamerreglement. De Raad van State bracht deze adviezen uit op 9 november 2021 (DOC 55 2109/002 en DOC 55 2153/002).

Tijdens de vergadering van 6 oktober 2021 heeft de commissie beslist, met toepassing van artikel 28.1 van het Kamerreglement, het schriftelijk advies omtrent de gevoegde wetsvoorstellen in te winnen van de vice-eersteminister en minister van Economie en Werk, de minister van Middenstand, Zelfstandigen, kmo's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, de FOD Economie, de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de kmo (HRZKMO), Assuralia, BZB-Fedafin, Febelfin, UNIZO en UCM. Tijdens de vergadering van 15 december 2021 heeft de commissie beslist om het voorstel DOC 55 2109/001 als basis te nemen voor de bespreking.

II. — ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Kathleen Verhelst (Open Vld) geeft aan dat, in tegenstelling tot de gereguleerde bescherming tegen een eenzijdige commissiewijziging, boek X van het Wetboek van economisch recht (WER) inzake de handelsagentuurovereenkomsten geen bescherming biedt tegen het eenzijdig verhogen of opleggen van kosten door de principaal. Afgelopen jaren hebben principalen in de financiële sector namelijk vaak gebruik gemaakt van de mogelijkheid om eenzijdig de kosten te verhogen. Handelsagenten staan hier thans machteloos tegenover. Omdat ze verplicht exclusief moeten werken en nagenoeg altijd onderworpen zijn aan een niet-concurrentiebeding in het contract, kunnen ze niet

pour le commettant et que leur contrat contient presque toujours une clause de non-concurrence, ils n'ont d'autre choix que de subir docilement cette augmentation des frais. Si l'agent commercial décide quand même de mettre fin au contrat, non seulement il perd son droit à une indemnité, mais il ne pourra pas non plus travailler pour un autre commettant avant un délai de six mois.

Compte tenu de ce qui précède, et afin de renforcer la protection de l'agent commercial à l'égard du commettant, il est nécessaire de modifier l'article X.13 du CDE de manière à ce qu'une augmentation unilatérale des frais ou l'imposition unilatérale de frais par le commettant entraîne la rupture du contrat d'agence commerciale.

La proposition de loi à l'examen vise donc à empêcher les augmentations unilatérales des frais ou leur imposition. Ces modifications doivent faire l'objet d'une concertation, soit sur une base individuelle entre le commettant et l'agent, soit dans le cadre d'un organe de concertation paritaire. Mme Verhelst considère que cette façon de procéder garantit le respect de la liberté d'entreprise et de la liberté contractuelle. Dans le monde des affaires, il est important que les accords de coopération soient exhaustifs, clairs et transparents.

Les instances qui ont été sollicitées pour un avis écrit ont globalement formulé un avis positif sur la réglementation proposée. Febelfin et Assuralia se sont toutefois interrogées sur la nécessité d'une intervention législative sur ce point.

Dans son avis (DOC 55 2109/002, point 4), le Conseil d'État estime qu'il convient de préciser la notion de "frais" dans le cadre de la discussion parlementaire. Le Conseil souligne que l'on peut se demander comment cette notion s'articule avec la définition des "frais accessoires, notamment des frais d'emballage, de fret [et] d'assurance", qui figure déjà présentement dans l'article X.13, alinéa 5, actuel, du Code de droit économique.

Mme Verhelst explique qu'il s'agit notamment des frais suivants facturés par le commettant: frais liés à des transactions en espèces, à l'entretien de distributeurs automatiques de billets ou à des infrastructures informatiques, coûts liés au transport de valeurs, frais de marketing, contributions à certaines taxes (par exemple les taxes communales sur les guichets), contributions à des taxes bancaires, frais pour le Fonds de garantie des dépôts, frais de prospection numérique et frais de consultation de services juridiques.

En revanche, les amendes infligées suite à des infractions à la législation ne sont pas couvertes par la notion de "frais".

andere dan deze verhoging van de kosten lijdzaam ondergaan. Indien de handelsagent toch beslist de overeenkomst op te zeggen, verliest hij niet enkel het recht op een vergoeding, maar kan hij de eerste zes maanden ook niet aan de slag gaan voor een andere principaal.

Rekening houdend met het bovenstaande en om de bescherming van de handelsagent ten opzichte van de principaal te verruimen, is een aanpassing van artikel X.13 van het WER noodzakelijk, zodat een eenzijdige verhoging of oplegging van de kosten door de principaal aanleiding geeft tot de verbreking van de handelsagentuurovereenkomst.

Het voorliggende wetsvoorstel strekt er dus toe om eenzijdige verhogingen of opleggingen van de kosten tegen te gaan. Zulke wijzigingen dienen het voorwerp uit te maken van overleg, op individuele basis tussen principaal en agent dan wel in het kader van een paritair overlegorgaan. Op die manier blijven de vrijheid van ondernemen en de contractuele vrijheid intact, aldus mevrouw Verhelst. In het bedrijfsleven is het belangrijk dat samenwerkingsovereenkomsten volledig uitgewerkt, duidelijk en transparant zijn.

De om een schriftelijk advies verzochte instanties hebben zich overwegend positief uitgelaten over de voorgestelde regeling. Febelfin en Assuralia plaatsten weliswaar vraagtekens bij de noodzaak van een wetgevend ingrijpen op dit punt.

In zijn advies (DOC 55 2109/002, punt 4) acht de Raad van State het aangewezen om het begrip "kosten" te verduidelijken in het kader van de parlementaire bespreking. De Raad wijst erop dat men zich kan afvragen op welke wijze dat begrip zich verhoudt tot de omschrijving van "de bijkomende kosten, zoals de verpakingskosten, de vrachtprijs, [en] de verzekeringskosten", die nu al voorkomt in het huidige artikel X.13, vijfde lid, van het WER.

Mevrouw Verhelst licht dienaangaande toe dat het onder meer de volgende door de principaal aangerekende kosten betreft: kosten voor cashtransacties, voor het onderhoud van geldautomaten, kosten voor IT-faciliteiten, kosten gepaard gaande met waarden-transport, marketingkosten, bijdragen in bepaalde taksen (bijvoorbeeld gemeentelijke taksen op loketten), bijdragen in bankentaksen, kosten voor het depositogarantiefonds, kosten voor digitale prospectie en kosten voor juridische dienstverlening.

Boetes ingevolge inbreuken op de wetgeving vallen evenwel niet onder het begrip "kosten".

Dans différents avis, il est souligné que la loi du 4 avril 2019 modifiant le Code de droit économique en ce qui concerne les abus de dépendance économique, les clauses abusives et les pratiques du marché déloyales entre entreprises (la loi “b2b”) s’applique également aux contrats d’agence commerciale, si bien que la législation en vigueur permet déjà aux agents commerciaux de se protéger contre l’augmentation unilatérale des frais ou leur imposition par le commettant. Mme Verhelst ne conteste pas le fait que cette législation offre une protection contre certains abus, mais elle fait valoir qu’en pratique, il n’est pas évident pour un agent commercial d’intenter une action contre le commettant pour abus de dépendance économique. Une telle procédure aurait en effet de fortes chances de compromettre sa relation avec le commettant. De plus, cette procédure peut être longue et son issue, incertaine. Les agents commerciaux lésés sont donc peu enclins à s’engager sur cette voie.

Pour les mêmes raisons, la possibilité actuelle de déposer une plainte auprès de l’Inspection économique n’offre pas vraiment de meilleures perspectives. Il n’est donc pas surprenant qu’il en soit peu fait usage, comme l’indique le SPF Économie dans son avis.

Dans son avis, Assuralia souligne que les pratiques que la proposition de loi à l’examen tend à faire cesser ne se rencontrent pas ou à peine dans le secteur des assurances. Mme Verhelst objecte que le texte vise non seulement à éliminer les abus, mais aussi à encourager le secteur à conclure des accords clairs et sans ambiguïté au moment de la signature du contrat d’agence commerciale.

Enfin, au vu de l’avis du Conseil d’État (DOC 55 2109/002), certaines modifications d’ordre technique doivent être apportées au texte. Mme Verhelst présentera un amendement afin de prendre ces observations en compte et de rendre le texte plus accessible et plus lisible.

Mme Katrien Houtmeyers (N-VA) souscrit aux propos de Mme Verhelst concernant la finalité du texte à l’examen et les réactions à certaines observations formulées dans les avis.

Il lui semble que la réglementation proposée recueille un large assentiment au sein de la commission.

Le membre suggère toutefois d’y apporter une modification de manière à préciser que seule une augmentation ou une extension substantielle des frais constitue un acte équivalant à une rupture du contrat d’agence commerciale. Cette qualification exclut, par exemple,

In verschillende adviezen wordt erop gewezen dat de wet van 4 april 2019 houdende wijziging van het Wetboek van Economisch Recht met betrekking tot misbruiken van economische afhankelijkheid, onrechtmatige bedingen en oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen (de zogenaamde B2B-wet) ook van toepassing is op handelsagentuurovereenkomsten, zodat de vigerende wetgeving handelsagenten reeds toelaat om zich te beschermen tegen de eenzijdige verhoging of oplegging van de kosten door de principaal. Mevrouw Verhelst betwist niet dat deze wetgeving bescherming biedt tegen bepaalde wantoestanden, maar stelt dat het in de praktijk niet evident is voor een handelsagent om een rechtszaak aan te spannen tegen de principaal uit hoofde van misbruik van economische afhankelijkheid. Een dergelijke procedure zal de relatie met de principaal immers danig onder druk zetten. Bovendien kan de procedure lang aanslepen en is de uitkomst ervan onzeker. Benadeelde handelsagenten zijn daarom weinig geneigd deze weg te bewandelen.

Om dezelfde redenen brengt de bestaande mogelijkheid om klacht in te dienen bij de Economische Inspectie weinig soelaas. Het is dan ook niet verwonderlijk dat daarvan, zoals de FOD Economie in zijn advies aanhaalt, weinig gebruik wordt gemaakt.

In zijn advies wijst Assuralia erop dat de praktijken waaraan het voorliggende wetsvoorstel een halt wil toeroepen, niet of amper voorkomen in de verzekeringssector. Daarbij werpt mevrouw Verhelst tegen dat de tekst niet enkel misbruiken uit de wereld wil helpen, maar de sector er ook toe wil aansporen om klare en duidelijke afspraken te maken bij het aangaan van de handelsagentuurovereenkomst.

Het advies van de Raad van State (DOC 55 2109/002) noopt tenslotte tot enkele technische aanpassingen van de tekst. Om daaraan tegemoet te komen, en teneinde de tekst toegankelijker en leesbaarder te maken, zal mevrouw Verhelst een amendement indienen.

Mevrouw Katrien Houtmeyers (N-VA) sluit zich aan bij hetgeen door mevrouw Verhelst werd gesteld aangaande de finaliteit van de voorliggende tekst en de reacties op enkele in de adviezen naar voren gebrachte opmerkingen.

Ze ontwaart brede steun in deze commissie voor de voorgestelde regeling.

Het lid stelt wel voor deze laatste nog aan te passen, zodat wordt verduidelijkt dat enkel een substantiële verhoging of substantiële uitbreiding van de kosten gelijkstaat met de verbreking van de handelsagentuurovereenkomst. Hierdoor wordt bijvoorbeeld een loutere indexering van

une simple indexation des frais. Mme Houtmeyers a rédigé un amendement qui modifie sa proposition de loi en ce sens (DOC 55 2153/003).

Mme Kathleen Verhelst (Open Vld) approuve l'ajout de l'adjectif "substantiel". Il ne peut en effet être question d'encombrer les tribunaux avec des affaires où seuls des frais mineurs seraient en jeu. Elle insiste toutefois à nouveau sur la nécessité de régler de manière claire et transparente les différents aspects de la collaboration dans le contrat. Cela vaut d'ailleurs aussi, sans aucun doute, pour l'indexation des frais.

Elle suggère par ailleurs, qu'outre les augmentations ou extensions substantielles des frais, leur augmentation ou leur imposition structurelle unilatérale par le commettant soient également assimilées à un acte équipollent à rupture. C'est nécessaire pour protéger l'agent: même des frais mineurs (c'est-à-dire non substantiels), s'ils sont facturés mensuellement (c'est-à-dire de manière structurelle) par le commettant, peuvent constituer une lourde charge pour l'agent commercial.

Mme Leen Dierick (CD&V) note que Mme Verhelst a répondu aux principales observations du Conseil d'État et des autres instances auxquelles un avis avait été demandé.

Elle aimerait toutefois obtenir des précisions supplémentaires sur la notion de "frais". Cette notion s'étend-elle également aux frais liés à la numérisation et à ceux engagés en vue d'améliorer le service à la clientèle?

Mme Kathleen Verhelst (Open Vld) répond par l'affirmative, pour autant que les efforts sur le plan de la numérisation et du service à la clientèle soient faits à l'instigation du commettant. Si l'agent commercial prend lui-même l'initiative d'investir dans la numérisation, les frais sont à sa charge. À cet égard aussi, il est important que les parties contractantes prévoient des dispositions claires dans le contrat.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

de kosten uitgesloten. Mevrouw Houtmeyers heeft een amendement voorbereid dat haar wetsvoorstel in die zin aanpast (DOC 55 2153/003).

Mevrouw Kathleen Verhelst (Open Vld) is het eens met de toevoeging van het adjectief "substantieel". Het kan inderdaad niet de bedoeling zijn dat de gerechten belast worden met zaken waarin slechts kleine kosten in het geding zijn. Zij herhaalt evenwel haar pleidooi om de verschillende aspecten van de samenwerking, inclusief de kosten, op duidelijke en transparante wijze te regelen in de overeenkomst. Dit geldt zeker ook voor de indexering van kosten.

Daarenboven stelt ze voor om, naast eenzijdige substantiële verhogingen of opleggingen van de kosten, ook eenzijdige structurele verhogingen of opleggingen door de principaal gelijk te schakelen met een verbreking van de handelshuurovereenkomst. Dit is nodig om de handelsagent te beschermen: ook kleine (dus niet-substantiële) kosten die maandelijks (dus structureel) wordt aangerekend door de principaal, wegen zwaar door voor de handelsagent.

Mevrouw Leen Dierick (CD&V) merkt op dat mevrouw Verhelst een antwoord heeft geboden op de belangrijkste opmerkingen van de Raad van State en van de andere voor een schriftelijk advies aangezochte instanties.

Zij had echter graag nog bijkomende verduidelijking bekomen omtrent het begrip "kosten". Strekt dat begrip zich ook uit tot kosten die te maken hebben met digitalisering en tot kosten gemaakt met het oog op de verbetering van de dienstverlening aan de klant?

Mevrouw Kathleen Verhelst (Open Vld) antwoordt bevestigend, voor zover de inspanningen op het vlak van digitalisering en dienstverlening worden geleverd onder impuls van de principaal. Als de handelsagent er zelf voor opteert om te investeren in digitalisering, is dat voor zijn rekening. Ook hier is het van belang dat de contractspartijen daarover een duidelijke regeling opnemen in de overeenkomst.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Mme Kathleen Verhelst (Open Vld) présente l'amendement n° 1 (DOC 55 2109/003), tendant à remplacer l'article 2 par ce qui suit:

“Art. 2. L'article X.13 du Code de droit économique, inséré par la loi du 2 avril 2014, est remplacé par ce qui suit:

“Art. X.13. § 1er. Les parties fixent librement, lors de la conclusion du contrat d'agence commerciale, le taux des commissions.

Elles peuvent convenir de taux différents selon les catégories de clients prospectés, la nature des produits ou services diffusés et le rôle joué par l'agent commercial dans la réalisation de l'affaire.

Il leur est également loisible d'arrêter un taux spécial pour certaines affaires particulièrement importantes ou délicates.

Si le contrat d'agence commerciale ne fournit aucune indication sur le taux des commissions et si aucun élément déduit des relations entre les parties ne permet de dégager leur volonté implicite à ce sujet, le taux usuel pratiqué dans le secteur économique de l'endroit où l'agent commercial exerce ses activités, pour des affaires du même genre, s'applique. En l'absence de tels usages, l'agent commercial a droit à un pourcentage équitable, qui tient compte de tous les éléments qui ont trait à l'opération.

Sauf convention contraire, les commissions de l'agent commercial sont calculées sur la base du prix facturé au client, sans déduction des frais accessoires, notamment des frais d'emballage, de fret, d'assurance, à moins qu'ils ne soient facturés, séparément, mais à l'exclusion des taxes, frais de douane et autres impôts.

En aucun cas, les remises de fidélité, ristournes et escomptes au comptant consentis unilatéralement par le commettant au client ne peuvent être exclus de l'assiette des commissions dues à l'agent commercial.

Toute modification unilatérale, au cours de l'exécution du contrat d'agence commerciale, du ou des taux initialement convenus constitue un acte équipollent à rupture. Cependant, le juge peut, compte tenu des circonstances, interpréter l'acceptation sans réserve, pendant une période relativement longue, de commissions

Art. 2

Mevrouw Kathleen Verhelst (Open Vld) dient amendement nr. 1 (DOC 55 2109/003) in, dat ertoe strekt het artikel te vervangen als volgt:

“Art. 2. Artikel X. 13 van het Wetboek van economisch recht, ingevoegd bij de wet van 2 april 2014, wordt vervangen als volgt:

“Art. X.13. § 1. Bij het sluiten van de handelsagentuurovereenkomst bepalen de partijen vrij het bedrag van de commissies.

Zij kunnen verschillende bedragen overeenkomen naargelang van de categorieën van de bezochte klanten, de aard van de verspreide producten of geleverde diensten en de rol die de handelsagent heeft gespeeld bij de verwezenlijking van de zaak.

Het staat hen eveneens vrij een speciaal bedrag vast te stellen voor bepaalde uitermate belangrijke of delicate zaken.

Indien de handelsagentuurovereenkomst geen enkele aanwijzing bevat betreffende het bedrag van de commissies en indien geen enkel element, afgeleid uit de band tussen de partijen, het mogelijk maakt hun onuitgesproken wil ter zake te kennen, wordt het bedrag toegepast dat in de economische sector van de plaats waar de handelsagent zijn activiteit uitoefent, gebruikelijk is voor zaken van dezelfde aard. Bij ontstentenis van dergelijke gebruiken heeft de handelsagent recht op een billijk percentage, waarbij rekening wordt gehouden met alle op de transactie betrekking hebbende elementen.

Tenzij anders is overeengekomen, worden de commissies van de handelsagent berekend op grond van de prijs die aan de klant wordt gefactureerd, zonder aftrek van de bijkomende kosten, zoals de verpakingskosten, de vrachtprijs, de verzekeringskosten, behalve indien zij afzonderlijk worden gefactureerd, met uitsluiting evenwel van taksen, douanekosten en andere belastingen.

De getrouwheidskortingen, ristorno's en disconto's die door de principaal eenzijdig aan de klant worden toegestaan, kunnen in geen geval worden uitgesloten van de grondslag waarop de commissie van de handelsagent wordt berekend.

Iedere eenzijdige wijziging van het oorspronkelijk overeengekomen bedrag of de oorspronkelijk overeengekomen bedragen tijdens de uitvoering van de handelsagentuurovereenkomst is een handeling die gelijkstaat met verbreking van de handelsagentuurovereenkomst. Rekening houdend met de omstandigheden kan de

calculées à taux réduit comme un accord tacite de l'agent commercial au changement ainsi opéré.

§ 2. Les parties fixent librement, lors de la conclusion du contrat d'agence commerciale, les frais mis à charge de l'agent. Toute augmentation ou imposition unilatérale des frais constitue un acte équipollent à rupture. Le juge peut, compte tenu des circonstances, interpréter l'acceptation sans réserve, pendant une période relativement longue, d'une augmentation ou d'une imposition des frais comme un accord tacite de l'agent commercial au changement ainsi opéré.

§ 3. Dans les secteurs des assurances, des établissements de crédit et des marchés réglementés de valeurs mobilières, par dérogation aux paragraphes 1er et 2, le commettant et ses agents peuvent conclure, dans le cadre d'un organe de concertation paritaire, une convention visant à modifier le montant des commissions et/ou des frais visés au paragraphe 2 ou leur mode de calcul. La convention conclue au sein de l'organe de concertation paritaire engage tous les agents ainsi que le commettant, mais les modifications qui en découlent ne peuvent entraîner la rupture du contrat d'agence commerciale.

Après consultation des organisations représentatives des secteurs concernés, le Roi peut fixer les modalités de création, d'organisation et de fonctionnement de cette concertation.”.

Mme Verhelst explique que l'amendement tend à:

— diviser en trois paragraphes l'article X.13 du Code de droit économique (“CDE”), en regroupant dans le paragraphe 1er tous les alinéas (à savoir les alinéas 1er à 7) concernant les commissions, en reprenant dans le paragraphe 2 la disposition visant à insérer l'article 2, 1°, de la proposition de loi en ce qui concerne les frais et en reprenant dans le paragraphe 3 la disposition visant à insérer l'article 2, 2°, de la proposition de loi en ce qui concerne la possibilité de conclure un accord au sein d'un organe de concertation paritaire;

— veiller à une terminologie uniforme dans le nouvel article X.13, § 2, du CDE, en utilisant uniquement les termes “une imposition unilatérale des frais” au lieu d’ “une extension unilatérale des frais”, conformément à l'intitulé de la proposition de loi;

rechter evenwel oordelen dat, wanneer de handelsagent gedurende een relatief lange periode zonder enig voorbehoud commissies aanvaardt die zijn berekend op grond van een verlaagd percentage, hij stilzwijgend instemt met de aldus toegepaste wijziging.

§ 2. Bij het sluiten van de handelsagentuurovereenkomst bepalen de partijen vrij de kosten die ten laste van de agent worden gelegd. Iedere eenzijdige verhoging of oplegging van de kosten is een handeling die gelijkstaat met de verbreking van de handelsagentuurovereenkomst. Rekening houdend met de omstandigheden kan de rechter oordelen dat, wanneer de handelsagent gedurende een relatief lange periode zonder enig voorbehoud verhoogde kosten of een oplegging van de kosten aanvaardt, hij stilzwijgend instemt met de aldus toegepaste wijziging.

§ 3. In de sectoren van het verzekeringswezen, van de kredietinstellingen en van de gereguleerde markten voor effecten kunnen de principaal en zijn agenten, in afwijking van de paragrafen 1 en 2, in een paritair overlegorgaan een overeenkomst sluiten die gericht is op de wijziging van het bedrag van de commissies en/of van de kosten bedoeld in paragraaf 2 of van de berekeningswijzen ervan. De binnen het paritair overlegorgaan gesloten overeenkomst bindt alle agenten en de principaal, maar de wijzigingen die de overeenkomst meebrengt, kunnen niet leiden tot de verbreking van de handelsagentuurovereenkomst.

Na raadpleging van de vertegenwoordigende organisaties van de betrokken sectoren kan de Koning de wijze van oprichting, organisatie en werking van dit overleg bepalen.”.

Mevrouw Verhelst legt uit dat het amendement er met name toe strekt:

— artikel X.13 van het WER in drie paragrafen in te delen, waarbij in paragraaf 1 alle leden (namelijk het eerste tot en met het zevende lid) worden gegroepeerd die betrekking hebben op de commissies, waarbij in paragraaf 2 de bepaling wordt opgenomen die artikel 2, 1°, van het wetsvoorstel met betrekking tot de kosten beoogt in te voegen en waarbij in paragraaf 3 de bepaling wordt opgenomen die artikel 2, 2°, van het wetsvoorstel met betrekking tot de mogelijkheid tot het sluiten van een overeenkomst in een paritair overlegorgaan beoogt in te voegen;

— een eenvormige terminologie in te voegen in het nieuwe artikel X.13, § 2, van het WER, waarbij voortaan alleen maar sprake is van “een eenzijdige oplegging van de kosten” in plaats van “een eenzijdige uitbreiding van kosten”, in overeenstemming met het opschrift van het wetsvoorstel;

— prévoir le remplacement de l'article X.13, alinéas 8 et 9, du CDE, par l'insertion d'un paragraphe 3 comprenant deux alinéas (à savoir les alinéas 8 et 9 figurant dans la proposition de loi), en vue d'éviter une complexité et une insécurité juridique inutiles. La proposition de loi ne prévoit en effet pas expressément l'abrogation ou le remplacement de l'actuel article X.13, alinéa 9, et cet alinéa continuerait donc à exister sous la forme d'un alinéa 10 inutile car purement redondant. Cet amendement précise en outre que la notion de "frais" concerne les frais visés dans le nouveau paragraphe 2, ce qui permet de faire une distinction avec la notion de "frais accessoires", dont il est question dans le nouveau paragraphe 1er.

Mme Kathleen Verhelst (Open Vld) présente l'amendement n° 2 (DOC 55 2109/003), sous-amendement à l'amendement n° 1, qui tend à apporter les modifications suivantes à l'article X.13, § 2, proposé:

1° insérer les mots "substantielle ou structurelle" entre le mot "unilatérale" et les mots "des frais";

2° insérer les mots "substantielle ou structurelle" entre le mot "imposition" et les mots "des frais".

Il est renvoyé à la discussion générale.

*
* *

L'amendement n° 2, sous-amendement à l'amendement n° 1, est adopté à l'unanimité.

L'amendement n° 1, qui tend à remplacer l'article 2, est adopté à l'unanimité.

À la demande de *Mme Kathleen Verhelst (Open Vld)*, la commission décide, en application de l'article 83.1 du Règlement, de procéder à une deuxième lecture. Elle souhaite disposer d'une note légistique du Service juridique à cette fin.

Le rapporteur,

Dieter VANBESIEN

Le président,

Stefaan VAN HECKE

— te voorzien in de vervanging van artikel X.13, achtste en negende lid, van het WER, door invoeging van een paragraaf 3 bestaande uit twee leden (zijnde het in het wetsvoorstel voorgestelde achtste en negende lid), om zo nodeloze complexiteit en rechtsonzekerheid te vermijden. In het wetsvoorstel wordt immers niet uitdrukkelijk voorzien in de opheffing of de vervanging van het huidige artikel X. 13, negende lid, waardoor dit lid als een – zinloos want louter repetitief – tiende lid zou voortbestaan. Tevens maakt dit amendement duidelijk dat het begrip "kosten" slaat op de kosten bedoeld in de nieuwe paragraaf 2, zodat er een onderscheid wordt gemaakt met het begrip "bijkomende kosten" in de nieuwe paragraaf 1.

Mevrouw Kathleen Verhelst (Open Vld) dient amendement nr. 2 (DOC 55 2109/003) in, sub-amendement op amendement nr. 1, dat ertoe strekt, in het voorgestelde artikel X.13, § 2, de volgende wijzigingen aan te brengen:

1° tussen de woorden "iedere eenzijdige" en het woord "verhoging" de woorden "substantiële of structurele" invoegen;

2° tussen de woorden "verhoging of" en de woorden "oplegging van de kosten" de woorden "substantiële of structurele" invoegen.

Er wordt verwezen naar de algemene bespreking.

*
* *

Amendement nr. 2, sub-amendement op amendement nr. 1, wordt eenparig aangenomen.

Amendement nr. 1 tot vervanging van artikel 2 wordt eenparig aangenomen.

Op verzoek van *mevrouw Kathleen Verhelst (Open Vld)* beslist de commissie, met toepassing van artikel 83.1 van het Reglement, over te gaan tot een tweede lezing. Zij wenst daartoe te beschikken over een wetgevingstechnische nota van de Juridische Dienst.

De rapporteur,

Dieter VANBESIEN

De voorzitter,

Stefaan VAN HECKE